

Ivan Anděl

Urologické oddělení Zlín

INTERNET PRO UROLOGY

(NĚKOLIK RAD PRO PRÁCI S INTERNETEM)

Internet je mediálním fenoménem konce druhého tisíciletí. Ohromná expanze odborných informací nacházejících se v celosvětové počítačové síti nutí dnes lékaře, aby si osvojili práci s Internetem. Hodnota takto získaných poznatků tkví v jejich vysoké aktuálnosti a možnosti jejich okamžité výměny s kolegy kdekoli na světě. V závislosti na rychlosti vývoje internetu v něm přibývá i informací pro urology. Svědčí o tom příklad serveru Evropské urologické společnosti, který ještě před rokem obsahoval několik drobných článků a dnes se změnil v kypící zdroj informací ze všech oblastí urologie.

Těm, kteří se již rozhodli, že chtějí internet používat, by mělo pomoci několik následujících rad. Pro běžnou práci ve světové síti nepotřebujete znát nic ze složitostí programování či jazyka HTML, kterým se vytvářejí webové stránky, tak jako pro úspěšné telefonování nemusíte nutně vědět, jak je spojení zajištěno přes telefonní ústřednu. Je však dobré znát základní pojmy, na které při pohybu síti narazíte. Proto je v závěru tohoto článku uveden slovníček nejběžnějších výrazů. Ti, kteří se nespokojí s faktem, že to nějakým neznámým způsobem opravdu funguje, a chtějí proniknout do podstaty lehce fascinující skutečnosti, že jsme schopni se dozvědět informace, které právě před pěti minutami kdosi neznámý zpřístupnil třeba v USA nebo Japonsku, by měli vyhledat příslušnou technickou literaturu. Těm ostatním jsou určeny následující kapitoly.

1. CO JE TŘEBA MÍT NA POČÁTKU

Pro přístup na Internet je zapotřebí:

- počítač (PC nebo Macintosh)
- telefonní modem
- telefonní linka
- provider neboli poskytovatel, který provede připojení k celosvětové síti. Velké množství firem dnes nabízí připojení k Internetu (např. Telecom, Video on line, Cesnet a další). Liší se škálou služeb a cenami.

2. PROHLÍZEČ

Provider provede připojení a nainstaluje v počítači zvláštní program, který se nazývá klient nebo také browser (prohlížeč). Ten slouží k ovládání Internetu. Dnes nejpoužívanější jsou: Microsoft Internet Explorer (nejnovější verze 4.0) a Netscape Navigator. Při jejich instalaci lze zvolit mezi českou a anglickou verzí. Oba patří mezi software, který poskytuje Internet zdarma, takže i jejich další rozšíření získáte v budoucnu bezplatně. Provider předvede po spuštění nového připojení základní funkce prohlížeče.

3. ZÁKLADNÍ FUNKCE PROHLÍZEČE

Po zapnutí počítače a spuštění prohlížeče se načte tzv. domovská stránka. Většinou jde o stránku providera, ale lze nastavit i jiné stránky jako domovské.

K prohlížení jakékoliv stránky je třeba znát především její adresu (URL). Ta se napíše na základní řádek prohlížeče (C). Adresa má tvar: <http://www.-.->. Například k vyvolání webové stránky České urologické společnosti je nutno zapsat adresu: <http://www.vol.cz/CUS/> a po stisku tlačítka ENTER začne načítání stránky. Tento proces trvá několik minut, jeho doba závisí na rychlosti telefonního modemu a vytíženosti linek (nejrychlejší spojení je ve večerních a nočních hodinách a o víkendu). Když je načtení stránky hotovo, lze se po ní pohybovat myší. Při přechodu kurzoru přes některé části textu se šipka změní do tvaru ruky. Tato místa umožňují vstup do tzv. hypertextu. Pokud stlačíme v tomto místě levé tlačítko myši, otevře se nová stránka s novým textem, ve kterém jsou další vyznačená místa, na nichž se mění tvar kurzoru a po kliknutí na ně se přemístíte na další a další stránky. Text se tak přirozeně rozvíjí dle zájmů uživatele a tento proces se nazývá surfování. Uživatel při tom často přechází z jednoho serveru na druhý bez ohledu na to, v které zemi nebo na kterém kontinentě se nacházejí. Stránky dnes využívají pokročilé grafiky (JAVA), také zobrazení např. RTG nebo USG dokumentace dnes již není problémem. Dokonce je možné zhlédnout i krátké videozáznamy.

4. REGISTRACE A HESLA

Pro vstup na některé stránky je zapotřebí provést registraci a zadat heslo. Neobávejte se zadat své základní údaje (zpravidla stačí jméno a profese). Pokud zadáváte i heslo, zapamatujte si je, abyste při příštím přihlášení na stejné stránce mohli bez problémů vstoupit. Některé urologické servery žádají i členství v národních odborných společnostech (např. Americká a Britská urologická společnost). Pokud členy nejste, zůstanou Vám některé části jejich webovských stránek nepřístupné, často jsou to ta nejzajímavější místa, kupříkladu diskusní fóra.

5. UCHOVÁNÍ OBLÍBENÉ STRÁNKY

Pokud se uživatel nachází na zajímavé stránce, na kterou se chce v budoucnu vracet, je žádoucí adresu této stránky uložit mezi oblíbené, aby ji nebylo třeba při příštím přihlášení opět celou vypisovat. Na horní liště prohlížeče (A) najdeme odkaz na OBLÍBENÉ. Myši klikneme a zvolíme povel PŘIDAT K OBLÍBENÝM. Když budeme chtít příště navštívit tuto stránku, nebudeme již zadávat její adresu na základní řádek (C), ale klikneme na OBLÍBENÉ a zvolíme název stránky a ta se již sama otevře.

6. ULOŽENÍ TEXTU ZE STRÁNKY

Je-li zapotřebí text ze stránky podrobněji prostudovat a nebo ho trvale uchovat, lze ho uložit na pevný disk vlastního počítače.

Postup je následující:

- na požadované stránce se po kliknutí na pravé tlačítko myši otevře menu, v němž se zvolí položka VYBRAT VŠE
- v horní liště prohlížeče (A) na položce SOUBOR se otevře roleta s nabídkou
- v menu je nutno vybrat položku ULOŽIT JAKO a pak určit na disku vlastního počítače adresář, do kterého bude text uložen a povel potvrdit ENTER
- k vyvolání textu z disku použijeme znovu položku SOUBOR, v menu zvolíme OTEVŘÍT, dále OTEVŘÍT SOUBOR nebo PROCHÁZET a vyhledáme adresář a v něm uložený soubor, který má koncovku .htm, dvojnásobným kliknutím na soubor dojde k jeho spuštění a na obrazovce prohlížeče se objeví text

7. ULOŽENÍ OBRÁZKU ZE STRÁNKY

Pokud je zapotřebí uložit obrázek, schéma nebo tabulku, zvolíme tento postup :

- na požadované stránce umístíme kurzor na obrázek, po kliknutí na pravé tlačítko myši se otevře menu, v němž se zvolí položka ULOŽIT OBRÁZEK JAKO

- určíme adresář, v němž bude obrázek uložen a pak postupujeme stejně jako při ukládání textu
- k vyvolání obrázku z disku použijeme znovu položku SOUBOR
- v menu zvolíme OTEVŘÍT, dále PROCHÁZET a vyhledáme adresář a v něm uložený soubor s obrázkem, spuštěním souboru se na obrazovce prohlížeče objeví příslušný obrázek

8. TISK TEXTU NEBO OBRÁZKU ZE STRÁNKY

Nejjednodušší formou uchování textu nebo obrázku je jeho vytištění tiskárnou. K tomu učiníme tyto kroky :

- na požadované stránce se po kliknutí na pravé tlačítko myši otevře menu, v němž se zvolí položka VYBRAT VŠE
- ve střední liště prohlížeče (B) zvolíme TISK a tiskárna vytiskne požadovaný text (ale bez obrázků a tabulek)
- tisk obrázků provedeme samostatně obdobným způsobem

9. HLEDAČE

Na Internetu leží nepřeberné množství informací, často je však obtížné je najít. Tuto činnost poněkud usnadňují zvláštní programy - hledače. Hledač je umístěn na speciálním serveru, který je k dispozici všem uživatelům Internetu. Nejznámější najdete na adresách:

www.yahoo.com
www.altavista.com

Způsob hledání je velmi snadný: kurzor umístíte do políčka pro hledání. Zde napíšete požadované heslo (v angličtině) anebo pomocí logických operátorů (or, and) i více hesel a zadáte SEARCH. Po několika minutách se objeví seznam adres míst, na kterých se nacházejí texty s hledaným heslem. Výpis adres často obsahuje několik stovek i tisíc položek s různou validitou ve vztahu k hledanému heslu.

10. ELEKTRONICKÁ POŠTA

Hojně využívanou službou Internetu je elektronická pošta, tzv. e-mail. Umožňuje velmi rychlý a levný kontakt mezi osobami na celém světě. Doslova za několik korun lze poslat zprávu nebo článek kolegovi na jiném kontinentě. Řada urologických kongresů dnes nabízí možnost registrace k účasti a zaslání abstrakt pomocí e-mail.

Při zakoupení připojení k Internetu je vhodné pořídit i poštovní schránku (mailbox) s vlastní adresou a nechat si nainstalovat do počítače poštovní program (např. MS Exchange). Ovládání základních funkcí poštovního programu je snadné. Zvolíte ikonu NOVÁ ZPRÁVA. Do horního řádku zapíšete adresu, kam má být dopis doručen, dále zadáte PŘEDMĚT, v němž několika slovy dopis označíte (stačí uvést např. datum nebo své jméno). Pak již píšete vlastní text dopisu. Na konec stiskneme ikonu ODESLAT POŠTU. Pokud budete vlastnit poštovní schránku, budete do ní dostávat dopisy. Na doručený dopis je možno odpovědět pomocí funkce ODPOVĚDĚT ODESLATELI. Po stisknutí této ikony vložíme text svého dopisu a odešleme, adresu ani předmět již není třeba vypisovat. Další funkce POSLAT DÁL umožňuje předat doručený dopis dalšímu adresátovi.

SLOVNÍK:

Adresa - každá stránka s informacemi (site) na Internetu má svou adresu, bez jejíž znalosti ji nelze vyvolat

Browser (prohlížeč) - program umožňující ovládání přístupu k Internetu

Domovská stránka - výchozí stránka, na kterou se browser na-staví po stisknutí HOME

E-mail (Electronic Mail) - jedna ze služeb Internetu. Umožňuje zasílání zpráv a menších souborů

FTP (File Transfer Protocol) - konvence umožňující přenos souborů mezi počítači v Internetu

Hledač - speciální počítač umožňující prohledávání Internetu a vyhledání určitého hesla

HTML (Hypertext Markup Language) - programovací jazyk umožňující vytváření webovských stránek na Internetu

Hypertext - rozvíjení textových informací na Internetu pomocí odkazů v textu, po kliknutí myši na tato místa se otevírají další stránky

JAVA - programovací jazyk Internetu umožňující používat pokročilou grafiku

Kurzor - blikající čárka na obrazovce počítače označující místo k vložení textu

Oblíbené - (favourites) seznam adres nejčastěji navštěvovaných www stránek vytvořený uživatelem

Provider - firma poskytující uživateli připojení k Internetu

Server - výkonný počítač obsluhující některou z funkcí Internetu (e-mail, web, FTP, news atd.)

Surfování - pohyb po stránkách Internetu

Telefonní modem - hardwarové zařízení pro připojení k Internetu telefonní linkou. Na jeho rychlosti závisí kvalita připojení.

URL (Uniform Resource Locator) - adresa určující místo každé webové stránky

WWW (world wide web) - nejužívanější služba Internetu umožňující prohlížení textů a grafiky, přenášení zvuku a videa na tzv. webovských stránkách

Webovská stránka - text, grafika, zvuk, video shromážděné na určité adrese

Základní řádek - řádek na browseru, kam se vypisuje adresa webové stránky pro její načtení z Internetu anebo z disku vlastního počítače